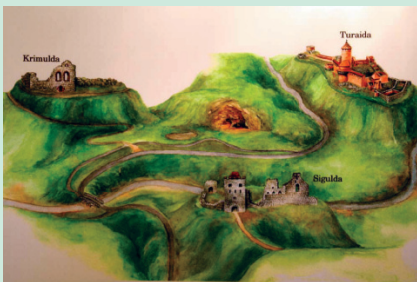
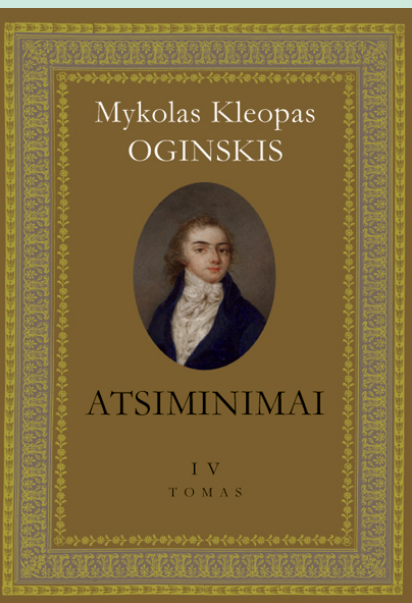


Samogitia

Samogitia (lot. – Žemaitija)

2010/10 (54)



TURINYS

- 2–8 / Mukienė Danutė. Kels i užjūrius ęr pruo tu notekiejęms
9–13 / Margarita Gaubytė. Vaikų darželis atokiame Bolivijos kaime
14 / Želvītė Danguolė / Konėgaikštė M. K. Oginskė Prancūzejuo prancūzu kalbo išleistas knėngas – Lietovuo ęr lietovėškā
15–18 / Mykolo Kleopo Oginskio 245-osioms gimimo metinėms skirta programa
19 / Mykolas Kleopas Oginskis.
19 / Ivo Zaluskis
20–21, 24, 28–29 / Greta Tautavičiūtė. Kaimyninėje Latvijoje. Rundalė–Sigulda–Cesis–Ryga
22 / Greta Tautavičiūtė. Siguldos pilys
23 / Greta Tautavičiūtė. Viduramžiai prie Gaujos
24 / Greta Tautavičiūtė. Gūtmanio uola
25 / Greta Tautavičiūtė. Siguldos pramogų parke
26 / Greta Tautavičiūtė. Latvijos sotinė Ryga
27 Greta Tautavičiūtė. Ryga ir jos vandenys
30 / Ramonātė Danutė. Babulis
31 / Ramonātė Danutė. Jūra
32–33 / Juozas Mickevičius. Kuplės-Veringos piliakalnis
34 / Bagduons Stepuons. Rodou.

ELEKTRUONĖNIS ŽORNALS „SAMOGITIA“

LEIDIEJĖ:

REGĖJUONU KULTŪRINIŲ
INICETĪVŲ CĖNTRŲ ĘR AKADEMĖNĖ
ŽEMAITIŲ JAUNIMA KORPORACĖJĖ
„SAMOGITIA“

ADRESOS: GERBUTAVIČIAUS G.
10–213, VILNIUS. TEL./ FAKSŲS
(8~5) 261 96 70,
MOB. TEL. 8 687 47 550.
EL. P. zemaiciu@gmail.com

REDAKCĖNĖ KOLEGĖJĖ:

MUKIENĖ DANUTĖ
(REDAKTUORĖ, KOLEGĖJĖS
PIRMINKĖ)
GAUBĪS TUOMS
GAUBĪTĖ MARGARITA
MAZALS ARŪNS
SUNGAILIENĖ LORETA
ZAJANČKAUSKIENĖ INETA
ZAJANČKAUSKIS VALDIS

PRUOJEKTA REM

SPAUDUOS,
RADĖJĖ,
TELEVIZĖJĖS
RIEMĖMA FONDS



KELS I UŽJŪRIUS ĒR PRUOTU NOTEKIEJĒMS

MUKIENĒ DANUTĒ
Autuorēs portēgrapējēs

LAIKS, KA KOREPETITUORIU NEREIKIEJĒ ĒR BAŽNĪKAIMIŪS VEIKĒ VĒDORĒNĒS MUOKĪKLAS

Šiū metu rogsiejē mienesē tragedjē Skoudē, ka, skobiedamē i muokīkla onkstēi rītmetie avarējē patirē trīs Skouda gimnazistā, iš katrū vēins iš karta žova, vuo do bova sunkē sožeitē, privertē soklostē ēr isēklausitē ne tik i žovusiuojē ēr sužēistūju artēmūju aim-



Lėnkėmu pagrindėnės muokėklas muokėtuoju kombarīs 2010 m. rogsiejē 4 d.

nas, bet ēr i žmuoniū, katrēi gīven pruovincėjuo (perėfėrėjuo), kalbas, mintis ēr pamiegintē anus soprastē. Tou rīta i rajuona cėntra muokėtėis tēi trīs jaunuolė skobiejē iš Lėnkėmu, tuo patėis miestelė (bažnėtkaimė), katramė priš 35 metus aš pati bėngiau muokėkla. Tu met tēn veikē vėdorėnė muokėkla ēr nebova nikuokiuos pruoblemas tuo gīvenvietie isėgītē vėdurini išsilavėnėma, vuo paskiau siekmingā istuotē i aukštoujē a korioi kėta muokėkla ēr isėgītē specelībė. Dar daugiau: Lėnkėmūs veikusi muokėkla tēp gerā liuob parėngtē sava auklietėnius tuolėmesniem studėjuom, ka, net stuojint i Vilniaus universiteta, tonkē prijiemėma kuomisėju narē liuob pasteirautē, kor tuoki gera išsėlavėnėma tēi būsėmėijē stodėntā ĩr gavė. Tuokė fakta liudėninkė bovau ēr aš pati, ka, studama i Vilniaus universiteta Istuorėjės fakolteta, katrame stodėjavau ēr bėngiau žor-



Lėnkėmu miestelė cėntros (priekie – kultūras nomā)

nalistika, priijemėma kuomisėjės nariū ėlgā bovau klau-sėniejema, kas bova tėi mona muokītuojė, katrėi tėp gerā lietoviu kalbuos ėr literatūras dalīku išmuokė. Da-lės tū muokītuoju šėndėin diestītuojaun Šiauliū univer-sitete, vo kėtė dėrb tuo patiuo Lėnkėmu muokīkluo, tik jau ne vėdorėnie, vuo pagrindėnie. Tad anėi ėr šėn-dėin, be kuokiū tā korepetituriu pagelbas galiptom tus vākus parėngtė aukštuosiems muokīkluoms, ale, ka anėi tuokiuos galėmībės jau nebtor – Lėnkėmūs vėdorėnė muokīkla, kap jau sopratuot, par tas vėsas švėitėma reformas bova reorganizouta i pagrindėnė ėr šėndėin vākā iš Lėnkėmu, kāp ėr ėš kėtū panašiū miesteliu, tor par muoksla metus tū abituriėntams būtėnū žėniū sėmtėis trėnkėtėis i Skouda, Muosiedi ar kėtus aplinkė-nius miestus, dėdlesnės gīvenvietės.

Je mūsa laikās tėp būtom bové, eso mažne šimto pruocėntu isėtėkėnusi, kad vėdorėnės nebūtuo pabėn-gusi ėr Vilniaus universitetė žurnalista specelībės ne-būtuo isėgėjusi. Pėrmiausė dėl tuo, ka tievā, katrėi au-gėna 6 vākus, nebūtom toriejė galėmībės mumis i muokslus leistė. Mes toriejuom ne tik augtė, vėdorėnie muokītėis, bet ėr tievams, katrėi sunkė dėrba tarībėne-mė ūkie, padietė. Reikiejė anėms ėr fermuos pri darba prikėbtė, ėr priskėrtas runkeliu, batviniu normas padie-tė noravietė, norautė, vo kor dar darbs nomūs – karto so tievās liuobam ėr šėinautė, ėr kėtus ūkė darbus dėrbtė. Tievā liuob i fermas išvažioutė, vuo mes, jau paaugosės mergātės, ėr žīgius nomėj ejuom, ėr pėitus vėriem, ėr truobas tvarkiems, daržus raviejuom, bolvės kasiem, buruokus ruoviem.

Je būtom reikiejė, vėsus tus darbus palėkos, išsėtrėnkėtė gīventė i kuoki Muosiedė a Skouda muokīklas bėndra-butī, šėrdės, kuo gera, nebūtom leidusi tievus vėinus so tās nepabaigamās kaima žmuoniū darbās palėktė.

TAS KELIS IŠ MUOKĪKLAS TĖISĖ I VILNIAUS UNIVERSIUTETA JAU NEBVED

Ka šėndėin Lėnkėmūs nebier vėdorėnės muokīklas, kaltintė vėn muokīklu rėforma, matīt, negal. Istuorikā torietom atsakītė i klausėma, kumet prasidiejė Lieto-vuo periferėjės smukdīma ėr žlugdīma puolitika. Pėr-miausė, mėslėjo, rėktom pasėveizietė, kuokės metās pradiejė tuokiuos gīvenvieties mažietė gīventuoju skai-čios ėr vākū gimstamoms. 1990 metās, ka atkūriem nepriklausuoma Lietova, bovuom ligo unt sparnū – dabā jau vėskou pakeisem tėp, kap nuorem, kap tor būtė laisvuo Lietovuo. Nu rīta lig vakara vėsuokiūs sosėrin-kėmūs kalbiejuom aple pertvarka tā vėinuo, tā kėtuo



– Će tava senielis i muokīkla liuob eitė, – pasakuo pu 35 metu i muokīkla sogrīžės bovės Lėnkėmu vėdorėnės muokīklas auklietėnis Gūžė Petros, dabā gīvenous ėr dėrbous Kretinguo



Gražė lėnkėmiškiu gielīnā

sritie. Atmėno, kāp vėina karta, dėrbdama Skouda ra-juona laikraštė „Mūsų žodis“ redakcėjuo, noėjau i ra-juona sporta organizatoriū pasėtarėma ėr nu pradiuos iki gala bovau priversta klausītėis, ka rėk darītė tuo gīvenėma sritie pertvarka. Klausiaus anū ėr aiškė jo-tau, ka tėi, katrėi tou pasakuo, nežėna, kāp tou darītė. Ėr nedarė. Pakol negava instrukcėjės iš centra – Vil-niaus. Vuo tən tas instrukcėjė rėngė tėi, katrėi tėkruojė

(Nukelta i 4 p.)



I klasė, kap  r priš 35 metus, i sos t k ma atvikusius aukliet nius kv it muok tuoj  Šlevinskien  Bruon 

(Atkelta iř 3 p.)

g ven ma rajun s ni neŖenuoj   r tonk  nesoprata, ka Vilniou  r Skoud  g ven ms geruok  sk ras.

Tad daugelie sriti  t s laik s ni teuor šk , ni prakt šk  tuom reformuom nebvuom pas r ng . Je šnekiesem aple Ŗem s ūki, t  iřardiem lig tuol bovusius tar b n sius ūkius, koukuozus, iřdraskiem fermas, sandielius, mekan n s d rbtov s, paukřt nus  r i n  v ita nieka gera nepasi luojiem. Prakt šk  nieka. Pal kuom Ŗmuonis, katr  daugoma bova iprat  ne sava spr nd mus prijiminet , vuo tik k t  val  v kdit , ligo ont leda. Šimt , t kstont  Ŗem s hektaru, ka  r valduom  jau t kr ju šeimininku, bova pasmerkt  d rvuonout ... Ŗmuonis, daugiaus  jaun , katr ms reikiej  g vent  ne pu keli  metu, vuo š nd in, dab , katr i nuoriej  g vent  geriau nego an  tiev , pradiej  tus ned d li  rajonu c ntrus, miestelius, baŖn tkaimius, kaimus pal kt  – parsikiel  g vent  i d dlesnius miestus, iřvaŖiava laim s  iřkuot  i uŖsieni. An i š nd in i gimtuos s v itas tonk  jau beparvaŖioun tik par atuostuogas – tiev  ar an  kap  aplonk t ... Par tus do deřimtmetius daug t  suod bu, katruos onkstiau g v b  skleidies  r g ven ms v r , jau  r neatkelam  son kos s  r tuoliau n kst.

T p  r maŖie t  g ventuoju puovinc juo, valst b  v s sunkiau  r sunkiau daruos tuos ned d lies g venvieties  řlaik t  v dor n s muok klas, v k  darŖelius, k tas savevald biem, seni n juom priklausont s  staiogas. Jaun  Ŗmuon s  r tuoliau ne nu an  priklausontiu apl nk biu  r vertam  kelt is g vent  i d dmiestius, kor an  v k  gautom normali iřs lav n ma, kor galletom rast  darba  r prag vent .

Je nuorietomem rast  iřeiti iř sos darios s situac j s, r ktom valond  valondas so ivairi  sriti  specialist s aptar niet  tus r kalus, ne v ina teuor ni vaduovieli parařit , daug b  istat mu pakeist .

Š nd i  r t p, k p  r. Rogsiej  p rmuom d inuom, atvaŖiav  i sava klas s draug  sos t k ma, katros L nk m s bova organizouts pu 35 metu anuos baig ma, muok kla raduom tuo patiuo v ituo, dar graŖiau iřpouřta  r iřblizginta.  r kels i muok kla tas pats, tik ka kels iř anuos jau st pr  patrupiej s. Iř tuos muok klas uns jau nebved t is  i Vilniaus universiteta, katros v inintelis iř Lietovuos aukřt ju muok klu  r itrauks i geriausiuju pasaul  muok klu s rařa ( r tarp t , katr i p rm jem  500 aukřt ju muok klu s rař ).

APLE KOU SVAJUOJEM  R KOU RENKAMIES?

T ik ř s, t ik  r praejos s soviet n s laik s gabesn  Lietovuos v resni ju klasiu muoksleiv  liuob svajuot , b ng  v dor n , muok t is Vilniaus universitet , Vilniaus inŖiner nem  stat bas institut  (dab  – Vilniaus Gedimina teknikas universitets), Kauna teknuoluog j s institut  (dab  – Kauna teknuoluog j s universitets). Pu Lietovuos nepriklausuom b s atk r ma aukřt ju muok klu skaiřios Lietovuo st pr  iřauga. Š nd in Ŗemait j s reg juon  g venou muoksleiv , jau tor gal m b  aukřtuoj  muoksla dipluoma siekt  ne tik Klaipieduo, Ŗiauli s, Telři s, bet  r tuoki s miesteli s kap Skouds. K ts klaus ms – stud ju kuok b . B tent m nka stud ju kuok b  Respublikas per fer juo veikontuos aukřtuosies muok kluos,  r ne tik anuos, v s d  daugoma gabi  jaunuoliu vert vaŖiout  muok t is i Vilniu, Kauna, uŖsien  řali  aukřtuos s muok klas.

Jau greit  abit ras egzam nus Lietovuo laik s karta, katra  e iřauga  r v dor n s muok klas b ng  ne tiev , vuo sava senieliu ar k t  art m ju uŖaugint   r  řaukliet , nes an  tiev  viel, t  pati   r k t  aplink biu vertam , douna pelnuos, v k  iřlaik mou pining  uŖs d rb g vendam  uŖsienie. Tu muoksleiviu, kart  tiev  g ven uŖsienie, Lietovuo is g jos v dor ni iřs lav n ma, t isos kels i uŖsieni; jau nebe p rmus metus uŖsienie g venontiu an  tiev  pat rt s, r ř , paded sava

vākams tamė užsienie isėtvėrintė.

Jaunėms, katros palėikt Lietova, svajuo užsienie gera specelėbė isėgėtė, darba sosėrastė, prasėgėventė. Gėvenėms Lietovuo paskotėnės metās negerie, ekuonomikas nuosmėkis dėdliausis, tad, ka artėmiausės metās kas nuors tuo sritie stėprė pasėkeistom i geroujė posė, maža viltėis.

KOR NUTEK LIETOVUOS JAUNĖ PRUOTĀ?

Ėr tėp priartiejom pri jaunū žmuoniū, anū proutu notekiejėma i užsieni. Tema aktuali Ėr skaudi vėsā Lietovā. Ta proublema nier mažiau aktuali nego nesāmuoningā, bet tėik vėitas, tėik Ėr centrėnės valdiuos vėkduoma Lietovuo perėferėjuo esontiū kaimū, miestieliu naikėnėma puolitika.

Lietuviu emigracėjės mastā paskotėnės metās nemašie. Statistika ruoda, ka pernā (2009 m.) emigracėjė Lietovuo pasiekė aukstomas – par metus 22 tūkstantė gėventuoju deklarava, ka išvėkst gėventė i užsieni (2008 m. tuokiū bova 17 tūkstantiu). Vuo kor dar tėi, katrėi nedeklarava, išvėka gėventė laikėnā (bent kol kas). Specelistā saka, ka tuokiū gal būtė dar posė tėik. Tad ĩr tėkėmėbė, kad 2009 m. Lietova neteka apie 30 tūkstantiu gėventuoju. Aple posė anū, kāp informou statistika renkontės institucėjės, sodara jaunė žmuonės nu 20 iki 35 metu omžiaus. Dėdėlė dalės anū išvažiou muokėtėis, kėtė, jau isėgėjė specelėbė Lietovuo, ar anuos netorėdamė, isėdarbintė, keltė kvalifikacėjė, sėiktė karjeras. Paskotėnės metās dažniausė so Lietova atsėsvėikėnė jaunė žmuonis pasok i Jungtėnės Amerikas valstėjės, Dėdlioujė Brėtanėjė, Airėjė, Norvegėjė, Vuokėtėjė, Olandėjė, Danėjė, Belgėjė. Dalės anū, prėš išvažioudamė, vės dā svajuo, isėgėjė specelėbė, užsėdėrbė piningū Ėr sogrėztė i Lie-



Kap Ėr priš 35 metus sosieduom i soulus sava klasie – Matematikas kabinetė

tova, bet dažniausė, isėtvėrintė užsienė šalies, sokūrė tėn šeimas, pasėjiemė paskuolas butams, nomams, muokslou, so kuožnās metās vės stėpriau ileid šaknis tuolėj nu gimtėnės Ėr tėp tėn vėsam laikou pasėleikt.

Dėl tuo šendėin jau Ėr tėi, katrėi iš pradiū, nerasadamė būdu, kāp so teiktė darba anuo netorėntėms, džiaugies, ka žmuonis rond išėiti iš aklavietės Ėr išvažiou i užsieni, šendėin jau saka, ka dėdėlė proublema ĩr, ka Lietova besosėgroužėn tik maža dali i užsieni notekiejusiu proutu, darba ronku. Ne kas kėts, vuo tėi lietovė, katrėi šendėin gėven Ėr dėrb užsienie, dabā galietom stėprė padietė Lietovuos ekuonomikā, katrā paskotėnės metās trėkst prouduktėvoma Ėr nuovatuoriškoma. Mėslėjo, kad proutingė žmuonis, iš šuona vertindamė tou, kas vėkst Lietovuo, galietom pasiūloutė, kāp mums isėvestė prijimtėna tvarka Ėr kėtuos srities – teisietvarkuo, kultūruo, švėitėmė, finansūs ir t. t.

LIETOVA PALĖIKT GABIAUSĖ?

Lietovuo lig šiuo nebova vedama statistika, kėik jaunū žmuoniū, kū tik isėgėjė Lietovuo vėdorėni išsilavėnėma, išvažiou tuoliau muokėtėis a dėrbtė i užsieni, kėik iš vėsa lietovaitiu studėjoun užsienė aukštuosies Ėr kėtuos specelistus rėngontiuos užsienė šaliū muokėkluos. Netor tuokiū žėniū ni Statistikas departamėnts, ni Švėitėma Ėr muoksla ministerėjė. Ivairiausė tėrėmā ruoda, ka aple 3–5 proucėntā Lietovuos abiturėntu kuožnās metās jau pasėrėnk studėjės užsienė šalies. Kāp skelb „Eurostat“ 2006 metās 3 proucėntā lietovaitiu stodėntu aukštuojė muoksla dipluoma siekė stodėjoudamė kėtuos Euruopas Sājungas aukštuosies muokėkluos (i tou skaičio neieit tėi, katrėi muokėtėis i užsieni boba išvėkė trumpam, pagal stodėntu apsėkeitėmu prougramas Ėr kt.). Tas skaičios lig šiuol bova vėns iš mažiausiu Euruopuo, nes kėtū šaliū jaunėms tradicėškā drousiau renkas studėjės užsienė šalies. Tas svetor stodėjoujėntiu jaunū žmuoniū proucėnts, pavėzdiou, kaimėnėnie Estėjuo 2006 m. sodarė 4,1 prouc., Sluovakėjuo – 10 prouc., vuo lietuviu pastarāsės dešimtmetės stėprė apgėvendintuo Ai-

(Nukelta i 6 p.)



Kels gimtuojė miestelė gatvė pu 35 metu karto so auklietuojė

(Atkelta iš 3 p.)

rėjuo – net 14 procentu. Pastarāsės metās Euruopuo atlėiktamė tīrėmā ruoda, ka vės daugiau jaunū žmuoniū sava studėjuoms renkas užsienie veikontės aukštuosės muokīklas.

Kas iš lietovaitiu dažniausē renkas studėjės užsienie? Dėdėliū statistiku če net nerėk, ka pasakītomem, ka gabiausē ēr turtingiausē studentā, Vilniaus, Kauna, Klaipėdas stėpriausiu muokīklu (daugiausē – gimnazėju) auklietėnē. Lietovuos dėdmiestiūs jau īr nemažā tuokiū gimnazėju, katruos specelē uorėntou muokslėivius aukštuojē muoksla dėpluomu sėiktė užsienie. Tuokiuos ēr panašiuos muokīklus paskotėnēs metās atlėktas apklausas ruoda, ka net 50–60 procentu tū muokīklu auklietėniu svajuo studėjoutē užsienie.

Dar daugiau sosėrūpintē vert Lietovuos muokslėiviu, katrėi īr pripažintē Lietovuos ēr tarptautėniu muokslėiviu olimpiadu laurėtās, apklausuos duomenis (apklausa 2009 m. atlėka viešuosės nuomonės ēr rinkas tīrėmu kompanėjē „Factus“ karto so Švėitėma ēr muoksla ministėrijē. Bova apklaustē 396 muokslėivē. 74 procentā anū noruodē, ka tuo-

liau planoun studėjoutē užsienie, 8 procentā, ka dā nier nutarē, vāžious studėjoutē i užsieni, a nē. Iš apklaustū tuokiū olimpiadu dalīviu, katrėi nebova tapē laurėtās, aple 50 procentu tēp pat svajuojē tuoliau muokītėis užsienie ēr tik 15 procentu apklaustūju pasakē, ka lėks studėjoutē Lietovuo.

ŽEMAITĖ IR KĖITĖ ĖR AMBICINGĖ

Iš tuo, kas pasakīta matuos, ka dėdliausis jaunū proutu notekiejėms Žemaitėjē kol kas ligo ēr negrės, nebėnt tēi žemaitē vākā muokuos Klaipėdas bėndruojē lavėnėma muokīklus, a īr pamėnavuotu olimpiadu nogalietuojē. Ėr vėinū, ēr kėtū Žemaitėjē tor. Bet žemaitē, tēp pat ēr jaunė, juk īr kėitē ēr tor savėgarbas, ambicėju. Tā, je jaut, ka īr ne prastėsnė nego anū bėndraomžē, bėsėmuokou dėdmiestiūs, dėl kuo torietom ēr i tou JAV veikonti bene pati garsiausi pasaulie Harvarda universiteta nepasoktē arba dėl kuo nepasirinktē anėms tēp pat pasaulie platē žėnuoma Oksforda universiteta, tarp geriausiu pasaulē aukštūju

muokīklu esonti Sankt Peterburga M. Luomuonuosuova valstībini universiteta, Kruokovuos universiteta?

Kad žemaitē tor tuokiū gabiū žmuoniū, ruoda ēr netuolėma praeitės. Pasėveiziekėm, iš kuokė regėjuona īr kėlės vėins iš žīmiausiu Lietovuos muokslėninku, ēlgamietis Vilniaus universiteta rektuorios Kubilios Juons? Žemaitis ons īr. Žīmiausė mūsa omžiaus lietoviu literatūruologė Vilniaus universiteta proufesorė Daujuotītė Vėktuorėjė tēp pat īr kėlusi iš Žemaitėjės. Istuorikā Bumblauskis Alfreds (Vilniaus universiteta proufesorios), Butrėms Aduoms (Vilniaus dailės akademėjės rektuorios) – tēp pat žemaitē. Tou sārāša galietomem tėtė ēr tėtė.

Pradijuom gvildentē tou tema dėl tuo, nes mėslėjem, ka tuokiū ēr panašiū žmuoniū Žemaitėjuo īr daug. Bet... Vīkdont neteisinga puolitika Lietovuos perėferėjės ekuonomikas, kultūras, švėitėma, žemės ūkė srities, tėms jaunėms proutams tonkē jau īr užkėrstis kels ne tik i užsienē geriausės aukštuosės muokīklas, bet ēr i Lietovuos. Vėinus nuskins, somaituos vėsam gīvenėmou avarėjės, kėtus „nosuodins“ nepriteklē, tretėijē, netoriedamē tuokiū korepetituoriu, kap anū bėndraomžē Kaunē, Vilniou, Klaipėduo, kū tuoliau, tū daugiau negalies ni iš tuola so dėdmiestiu abiturientās sava žėniuom līgintėis.

ŽEMAITĖJĖS BAŽNĪTKAIMIŪS MUOKĪKLAS MAŽIE, BET KLASĖS TĖN ŠVĖISĖS...

Šėndėin mūsa tėkslos ne analizoutē, kuoki aukštuoji muokīkla Lietovuo ar užsienie īr geresnė, puopolesnė, kāp i anas gal istuotē, kor imanuoama muokītėis veltou, vo kor rėk muokietē ēr kėik. Jimdamies

plunksnas toriejuom tēksla paragintē žmuonis so-sēmāstītē, kas vīks Lietovuo, anuos perēferējuo, kāp ten gīven ēr kuokēs pruoblemas sprēnd sava tievēš-kiem ištēkēmē lēkē žemaitē.

Vuo bēngdamē viel sogrīžkem i Lēnkēmus, dabā jau tēn veikontē pagrindēnē muokīkla. Rogsiejē 4 dēina, ka če lonkiemies, bova šeštadēinis. Iš onksta pranešiem, ka vīks bovoses vēnuos klasēs abiturientu so-sētēkēms, ka nuoriesem aplonkītē muokīkla, bet, so-sērīnkē pri anuos doru, toriejuom šēik tēik palauktē, kol anas atēdarē dabartēnē muokīklas šeimīnkā; pa-aiškīejē, ka par bolvesasi tēi, katrēi bova ipareiguotē atēdarītē duris, primērša sava pareigas...

Muokīkla raduom geruokā tortingēsne, matematikas kabinetē pamatiem nemažā kompiuteriu, bēbliotekuo – daug knīngu gražēs vēršelēs ēr švēisius, par muokīklas renuovacējē pakeistus naujus longus. Pamatiem ēr daug ketū pasēkeitēmu. Sogrīžē če pu 35 metu, sožēnuojim, ka jau Lēnkēmu kapūs omžēnam puoēlsiuo īr atgolēs ne vēns bovēs mūsa muokītuos, ka dā dau-giau anū – pēncējuo. Mūsa klasēs auklietuojē Šlevinskienē Bruonē karto so ēlgus metus Lēnkēmu vēdorēnē vaduovavusiu, naujouji muokīklas pastata statiosio sa-va vīro Šlevinskio Kazēmiero vēs dā stēprē, švēisē pruota. Atejē anēi ēr i sosētēkēma, vēsū sosērīnkusiū-ju, kāp ēr priš tus 35 metus, par simbuolēnē pamuoka ēšklausē. Nerašē anēi šī karta tik pažīmī.

Priš tus 35 metus Lēnkēmu vēdorēnē bēngiem dau-



Lėnkėmu pagrindėnė muokėklas bėblioteka

giau kap 20 muokėniū. Ni vēns iš anū šėndėin negīven užsienie, je katros ēr bova tēn išvažiavēs, tā tik trumpam, gėmėnaitiu nokaršintē ar pu plati pasauli nuorie-damē pasėžvalgītē. Vēsėms tuos saulės ēr vēitas Lie-tovuo užteka, vēsē sospiejē lig tū dėdliūju pasēkeitē-mu šaknis gimtėnie ileistē ēr anū patīs sau nekapuojē. Vēsā kėtē rėkalā so anū vākās, anūkās. Iš tuo, kou teka išgėrstē par sosētēkēma, paaiškīejē, ka dalēs tū, katrēi bova kėik gabesnē muokslou, išvika muokītėis, gīventē, kvalifikacėjės keltē i užsieni. Kėta dalēs jau-nūju i užsienius išvika, nes vedē ar ēštekiejē už užsie-nie gīvenontiu sava išrinktūju. Dalēs klasēs draugū vākū

(Nukelta i 8 p.)



I gimtėjē Lėnkėmu muokėkla sogrīžē pu 35 metu... 2010 m. rugsiejē 4



Daukonta Sėmuona paminklos Lėnkėmu miestelė cėntrė 2010 m. rogsiejė 4 d. (skulptorius R. Midvikis)

(Atkelta iš 7 p.)

i užsieni patraukė, nes Lietovuo netoriejė galėmībės isėtvirtintė ar darba sosėrastė. Vėinė eš klasės draugū aple tou, ka anū vākā metūs vėina, ontra karta tik ap-lonkītė atvažioun iš JAV, Dėdliuosės Brėtanėjės, Nor-



Daukonta Sėmuona muotinas ontkapėnė paminkla epitafėjė (kaps ir Lėnkėmu bažničės švėntuoriou)

vegėjės, Olandėjės, kalbiejė so pasėdėdžiavėmo, kė-tė – šėrdie sliėpdamė baisiausi nerėma ėr skausma.

Vuo Lėnkėmūs tou dėina švėitė saulė... Miestelė centrė žaliava dar pėrmūju rodėns šalnū nenorausvintė klevā, netuolėj bažničės sosėmāstės, akmėnėnie skulp-tūruo ispausto žvilgsnio atvīkstontius ėr išvīkstontius liuob palīdietė dėdliėsis mūsa žemaitiu istoriks Dau-konts Sėmuons. Sava laiko, ka ėr varga, nepritelkliu spaudams S. Daukonts, parsimetės par pieti maišieli, rīžuos keliuonė i Vilnio, tėn veikonti universiteta, ka muoksla igītom ėr sava darbās gera Žemaitėjė ėr vėsā Lietovā padarītom.

A šėndėin žemaitė tor gīventė anuo pavīzdio, a eiškuotė kėtū keliū, nuoriedamė savi realizoutė ėr gim-toujė žemė pagerbtė?



Žemaitėjė onkstīva rudėni

Vaikų darželis atokiame BOLIVIJOS kaime

MARGARITA GAUBYTĖ
Nuotraukos autorės ir iš autorės archyvo

Jau daugiau negu pusmetis prabėgo savanoriaujant Bolivijos aukštumose, Bakas (Vacas) kaime 3 600 m virš jūros lygio. Nėra televizijos, radijo programa tik vietine kečua kalba, internetas arčiausiai – už geros valandos kelio.

Tas kaimas yra savivaldybės, jungiančios septyniasdešimt dvi bendruomenes, centras. Vadinu jį kaimu, nes miesto ar miestelio požymių, mano supratimu, čia jokių. Nėra pašto, ugniagesių, jokio kultūros centro, bet yra policijos postas, medicinos punktas, mokykla, į kurią mokytojai atvyksta iš Kočiabambos (Cochabamba) – miesto, iki kurio – dvi valandos kelio. Yra ir vaikų darželis, sulaukiantis daugybės svečių ir pristatomas kaip vienintelis toks Bolivijos kaimo vietovėse. Girdėjau kalbant, kad Bolivijos kaimuose net panašių jį nėra.

Prieš dešimtmetį į Bakas atvyko Švenčiausios Jėzaus Širdies seserys katekistės misionierės ir po aštuonerių metų, savo misijos geradarių bičiulių europie-



Margarita Gaubytė su savo auklėtiniu Bolivijoje

čių padedamos, atidarė vaikų darželį. Jame ir dirbu. Kas rytą su beveik trisdešimtmete Toyota (vaikai susispaudę meldžia Dievulį naujos erdvios mašinos) važiuojame susirinkti vaikučių iš penkiolikos bendruomenių – kaimų. Užtrunkame apie porą valandų. Pavakare visus vėl išvežiojame. Darželyje kasdien būna apie aštuoniasdešimt vaikų. Jų amžius – nuo metukų iki šešerių. Dalis jų pavalgyti gauna tik čia. Po savaitgalio ar šventinių dienų kai kurie vaikai būna taip išalkę, kad valgy-

(Nukelta į 10 p.)



Bolivijos vaikai mokosi





(Atkelta iš 9 p.)

dami nebetenka saiko: kemša duoną, suvalgo po tris porcijas sriubos...

Kadangi mūsų kaime nieko rimto valgomo nenusipirksi, kas savaitę seserys važiuoja į Kočiabambą arba Punatą (iki jos kiek arčiau – valanda kelio) „užsipirkti“ maisto savaitei, užsipilti degalų, nes degalinė arčiau – irgi tik ten, susirinkti žinių iš pasaulio ir šalies, o aš – dar ir internetu pabendrauti su šeima ir bičiuliais.

Bolivijos kaimo vietovėse vaikų darželiai (vieta, kur vaikai ugdomi, kaip mes suprantame), beveik neegzistuoja, nes nėra jokios valstybės politikos, ką daryti su vaikučiais iki šešerių metų. Veikia dienos centrai, kur vaikams dalinamas valgis, ir tiek. Beje, jie irgi dažniausiai veikia vienuolių iniciatyva. Ir mūsų vaikų darželis iš įpratimo kartais pavadinamas maitinimo centru. Tada paklausime, kam reikia trijų auklėtojų, jei tik maitinama... Didžioji dalis vaikų namuose nebūna matė žirklių, spalvotų pieštukų, plastilino ir net žaislų. Kai bolivai svečiai pamato vaikų darbelius, bent keletą minučių, kaip jie ugdomi, nustemba. Iš namų didelė dalis vaikų į darželį atvyksta murzini, tad daug laiko skiriame mokydamos juos elementariausios higienos: plauti rankas, praustis, snarglius valyti ne į rankoves ar skvernus, tuštintis ne kur papuolė.

Vaikai darželyje ir apkabinami, ir paglostomi, o namuose daugelis jų to nepatiria. Vaikučiai čia kaip katinukai glaustosi, nuglosto rankas, veidą, papasakoja auklėtojoms savo bėdeles. Tai dažnai sugraudina. Vaikai daugiau kalba apie sesutes ir broliukus nei apie mamas ir tėčius. Vyresnieji broliai ir seserys jiems atstoja viską. Beje, jų tėvai dažnai yra „kažkur toli“ – uždarbina Argentinijoje ar Ispanijoje, o yra vaikai likę augti pas senelius.

Darželis išlaikomas, atlyginimai personalui (šešiams žmonėms) mo-





Bolivijos vaikai mokosi ir dirba

kami iš geradarių užsieniečių paaukotų pinigų. Savi-valdybė šios įstaigos išlaikymui neskiria nė centavo, tėvai kas mėnesį moka tik dvidešimt bolivianų (aštuonis litus). Čia aštuoniasdešimt vaikų priešpiečius pa-valgo už penkis–aštuonis litus (tiek kainuoja šimtas ba-nanų arba mandarinų), tad kiekvienas pinigėlis, euro-piečiui atrodantis menkas, čia yra labai svarbus. Vai-kai valgo keturis kartus per dieną ir ne vien bananus... Kadangi pastatas šiuolaikiškas, aplinka tvarkinga, visi mano, kad vaikams nieko čia netrūksta. Darželio įstei-gėjams nėra lengva nuolat prašyti svetimųjų pagalbos, pasiekti, kad darželis veiktų. Vos ne kasdien tenka skai-čiuoti, keliems mėnesiams dar turima pinigų, kiek lai-ko darželis dar galės veikti.

Bolivų šeimose dažniausiai auga po penkis ar net dešimt vaikų. Patys mažiausieji, daugelio suaugusiųjų supratimu, nėra vertybė, nes jie negali padėti dirbti žemę, ganyti avis, karves, lamas. O jei vaikelis dar silpnesnės sveikatos ar gimė neįgalus, tai kartais net

(Nukelta į 12 p.)



Bolivijos vaikai mokosi piešti



Bolivijos vaikai



(Atkelta iš 3 p.)

stengiamasi, kad jis paliktų šį vargo pasaulį. Seserys vienuolės ne vieną tokį mirčiai pasmerktą mažylį čia jau yra išgelbėjusios.

Sakoma, kad Bakas ir jo apylinkės yra ypatinga vieta, kur, norint ką nors pakeisti, reikia labai didelių pastangų. Skurdas čia – kultūros dalis, norma, net nesistengiama iš jo išbristi. Jei tam, kad būtų kas nors pakeista ar pasiekta reikia papildomų pastangų, dauguma vietos gyventojų visai nieko nedaro.

Tiesa, darželį, kuriame dirbu, lanko ne tik skurdą kenčiantys vaikai. Nemaža dalis vaikučių yra iš studentų šeimų, nes visai netoli yra pedagogikos mokykla. Skirtumas tarp tų, kuriuos išbadėjusius atsivežame iš kaimų, ir studentų atžalų yra akivaizdus. Pastarųjų vaikučiai yra ir švarūs, ir mylimi savo namuose.

Savanoriaudama čia vis dar jaučiuosi taip, lyg stebėčiau čionykštį gyvenimą ar apie jį skaityčiau istorijos vadovėlyje.

Mūsų apylinkėse aukus kaimiečiai vis dar aria mediniais arklais, kuriuos tempia jaučiai (patobulintas arklas turi metalinį antgalį). Avižas ir kitus javus kulia ratu varydami asiliukus, vėliau medinėmis šakėmis grūdus vėto. Asilai dar ir viską gabena. Piemenauja vaikai – murzini, basi. Atokiuose kai-



Nuotraukose – Bolivijos kaimas





muose pamatę klebono ar seserų vienuolių mašina, jie jau žino, kad gaus paplotėlį duonos, bananų ar net saldainių.

Visą darbo savaitę praleidžiu darželyje. Rytais su viena iš auklėtojų važiuoju po kaimus surankioti vaikų iš trobelių, pastatytų iš plytų, drėbtų iš molio ir šiaudų. Paskui diena prabėga nejučia: spėk tik sužiūrėti, kuriam vaikučiui jau snarglys kone per smakrą teka, kuriam kitaip padėti reikia. Ne vieną vaiką tenka išmaudyti, nuprausti, ne vienam ir nagučius nukarpyti prisieina.

Pagal amžių darželyje vaikai yra suskirstyti į tris grupes. Savo patalpose (salytėse) jie ugdomi auklėtojų, su kuriomis nuolat kalbamės, tariamės, kaip geriau, įdomiau su darželinukais dirbti, kaip efektyviau organizuoti ugdymo procesą. Kaskart, susirinkusios rimtesniam pasitarimui, džiaugiamės kiekvienu vaikų žingsniu pirmyn ir viliamės, kad jie turės gyvenime didelių tikslų, kurių atkakliai sieks.

Bakas, Bolivija. 2010 m. spalį

Nuotraukose – Bolivijos kaimas ir jo žmonės

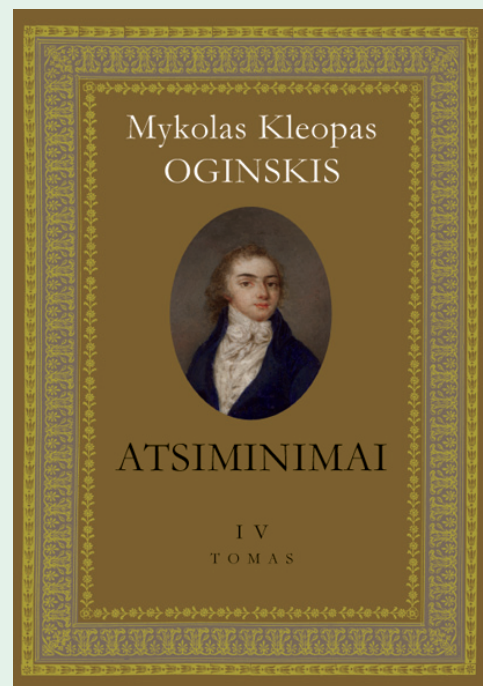


KONĖGAIKŠTĖ M. K. OGINSKĖ PRANCŪZĖJUO PRANCŪZU KALBO IŠLEISTAS KNĪNGAS – LIETOVUO ĖR LIETOVĖŠKĀ

M. K. Oginskė „Atsėmėnėmu“ 4 tuoma vėršielis. Vėršėlė dailininkė Rībakuovienė Deimantė

ŽELVĪTĖ DANGUOLĖ

VALUŽĖ Andriaus ėr RUTKAUSKĖ VĪta portėgrapėjės



2010 m. rudini Regėjuonu kultūriniu inicetīvu cėntros išleida paskutini (ketvėrtouji) Mīkuola Kleuopa Oginskė „Atsėmėnėmu“ tuoma ėr dā pakartuotėnā 400 egzempliuriori tiražo – pėrmouji „Atsėmėnėmu“ tuoma. Tėp ožbaigiem vėina iš svarbiausiu pasėrėngėma M. K. Oginskė 250-uosiems gėmėma metėniems prougramas darbū. Iškilmingas knīngas pristatīms (M. K. Oginskė 245-uosiems gėmėma metėniems skėrts kultūras vakars) ivīka 2010 m. spalė 6 d. Lietovuos dailės muziejaus padalėnie Taikuomuosės dailės muziejou (Arsenala g. 3 A, Vilnios). Tas rėnginīs sotraukė dėdliausi būri Vilniou gīvenontiu žemaitiu, Lietovuos bajuoru, iš Rėitava ėr anuo apīlinkiu kėlusiu žmuoniū, daug kėtū M. K. Oginskė atmėnėma puoselietuojū.

Vakara pradiejė Lietovuos dailės muziejaus dėrektorios Budrīs Romualds. Ons, pasėdžiaugės tou, ka ėr nedėdėlė miestelė, tuokėi kap Rėitavs, gal isoktė dėdėlės kultūrėnės prougramas, palinkiejės M. K. Oginskė atmėnėma puoselietuojems siekmies ėr perdavė žuodi vakara vediejė, knīngas leidības vaduovė Mukienė Danutė. Ana, trumpā papasakuojė, kāp pavīka tuokės ekuonomėnės krizės metās išleistė knīnga, padiekavuojė vėsėms, katrėi prisėdiejė pri anuos išleidėma, pėrmiausė – vertiejou Baranauskiou Virginėjou, dailininkė Rībakuovienė Deimantė, kalbuos redaktuorė Gaubitė Margaritā, knīngas riemiejems: Lietovuos kultūras ministerėjė, Lituanistikas tradicėju ėr pavelda iprasmėnėma komisėjė, Rėitava savėvaldībė, Užsienė reikalū ministerėjė ėr būriou kėtū organizacėju ėr asmenū.

Aple Oginski Mīkuola Kleuopa ėr anū palėkuoniū nuopelnus Žemaitėjės kraštou ėr vėsā Lietuvā rėnginie itaigė papasakuojė pats dėdliausis Oginskiu atsėmėnėma puoselietuos, Rėitava Oginskiu kultūras istuorėjės muziejaus dėrektorios Rutkauskis Vītauts. Kalbijė ėr knīngas verties Baranauskis Virginėjės, Užsienė reikalū ministro Ažubalis Audruonios. Kalbas ėlgā neužsitėsė, nes i muziejo tou vakara bova sosėrinkės dėdliausis būrīs mozėkontu, šuokieju ėr daininku.

Koncertava: instrumėntinis trio „Vītoki“ (Minsk) – *Aleksejos Frolovs (fagots), Sergejos Machovs (fleita), Irina Avdejeva (fortepijuons)*; stīginiu orkestros „Camerata Klaipėda“ (*vaduovs Čepinskis Vilhelms*); Baltarusėjės vėsuomenėnės organizacėjės „Historica“ istuorėniu šuokiu grupė (*vaduovs Rogačiuovs Dmitrijus*), akordeonistu trio iš Lėnkėjės Respublikas Bialistoka mozėkas muokīklas (*vaduovs prof. Obrickis Bogdans*); dainininkė Liutkutė Aušra (soprans), katrā akompuonava koncertmeisterė Asevičiūtė Birutė (fortepijuons). Vėsū dėdliausėm džiaugsmou i vakara bova atvīkės ėr koncerta pradiuo pagruojė bei M. K. Oginskė garsiuoju puoluonezo „Atsėsveikėnėms so Tievīnė“ koncerta užbėngė M. K. Oginskė puopruovaitais iš Dėdliuosės Brėtanėjės Zaluskis Ivo.

Vakara pabaiguo vėsus sosėrinkusius dā karta pasveikėna, palinkiejė M. K. Oginskė tradicėjės puoselietė ėr M. K. Oginskė gimtadėinė prougo pu vīna taurė pakeltė Lietovuos Bajuoru karalėškuosės sājungas vaduovs Ragauskis Juons.

MYKOLO KLEOPO OGINSKIO 245-ųjų gimimo metinių tarptautinė šviečiamoji-koncertinė programa „MYKOLO KLEOPO OGINSKIO POLONEZŲ KELIAS 2010“

2010 spalio 3–10 d.
Rietavas-Kaišiadorys-
Vilnius-Gardinas-Minkas-Zalesė-Maladečina

SPALIO 3 D. 11.00 M. K. Oginskio provaikiai kompozitoriaus, pianisto, Rietavo Garbės piliečio Ivo Zaluskio (Didžioji Britanija) sutikimas Kaune (Karmėlavos aerouostas).

18.00 Oginskių giminės pagerbimas Rietavo šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje:

- * šv. Mišios, vakaro polonezas (*grojo Rietavo M. K. Oginskio meno mokyklos smuikininkų ansamblis*);
- * Ivo Zaluskio sveikinimo žodis Rietavui;
- * Oginskių koplyčios-mauzoliejaus aplankymas.

SPALIO 4 D. Programos pristatymas Rietave:

12.00 Spaudos konferencija „Mykolo Kleopo Oginskio 250-ųjų gimimo metinių programos tikslai ir uždaviniai 2010–2015 metais“ Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejuje (ROKIM).

13.00 Europos paveldo dienų „Šeima ir kultūros paveldas“ atidarymas Oginskių kultūros istorijos muziejuje:

- * Iškilmingas vėliavų pakėlimas (*gros Rietavo M. K. Oginskio meno mokyklos orkestras*);
- * Rietavo savivaldybės mero Antano Černecko, kitų svečių sveikinimo kalbos;
- * Lauryno Roko Ivinskio 200-ųjų gimimo metinių jubiliejinės lentos atidengimas Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus kiemelyje;
- * Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijos moksleivių kūrybinės parodos „Mano šeimos metaskaitlių medis“ atidarymas.

13.30 VI Tarptautinės mokslinės konferencijos „Kunigaikščių Oginskių kultūrinės, politinės veiklos pėdsakai“ I-oji dalis. (Moderatorė Lidija Rėkašienė, Rietavo savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėja).

Pranešėjai:

- * **Antanas Ivinskis** (Žemaičių vyskupystės muziejaus direktorius). „*Lauryno Roko Ivinskio genealogijos ir asmens bruožai*“;
- * Rietavo L. Ivinskio gimnazijos moksleivių mintys apie savo šeimos genealogijos tyrimus,
- * **Milda Vyšteinaitė** (Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus fondų vyr. saugotoja). „*Laurynas Rokas Ivinskis kunigaikščių Oginskių Rietavo dvare*“;
- * **Otilija Gricienė** (Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus muziejininke). „*Marijos Gabrielės Potulickos Oginskienės gyvenimo ir genealogijos fragmentai*“ (*skiriama 155-osioms gimimo metinėms*).

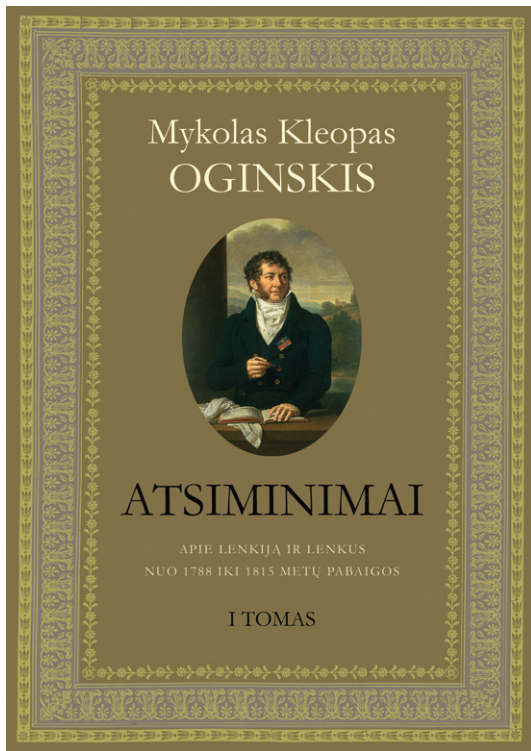
15.00 Konferencijos apibendrinimas.

Padėka edukacinio projekto „Mano šeimos metaskaitlių medis“ dalyviams.

Kavos pertraukėlė.

17.00 Šviečiamosios-koncertinės programos „Mykolo Kleopo Oginskio polonezų kelias 2010“ pristatymas Žemaitijos kolegijos aktų salėje:

(Nukelta į 16 p.)



2010 m.
pakartotina
400 egz. tiražu
išleistas ir
M. K. Oginskio
„Atsiminimų“ I
tomas. Viršelio
dailininkė
Deimantė
Rybakovienė

(Atkelta iš 15 p.)

* M. K. Oginskio knygos „Atsiminimai“ t. I–IV, naujo kompaktinio disko „Oginskių dinastijos muzika“ ir kitų teminių leidinių pristatymas.

* Koncertas „Oginskių dinastijos muzika“.

Dalyvavo:

* Kompozitorius, pianistas Ivo Zaluskis;

* Instrumentinis trio „Trio da Vilna“ – *Andžejus Pileckis (spinetas), Žibutė Valkaitytė (fleita), Zbigniev Levicki (smuikas)*;

* Ištraukas iš programos „Pokylis pas M. K. Oginskį“ atliko svečiai iš Baltarusijos (*Jaunimo visuomeninio susivienijimo „Historika“ atlikėjų grupė (vadovas Dmitrijus Rogačiovas)*).

SPALIO 5 D. M. K. Oginskio jubiliejinės programos pristatymas Kaišiadorių rajone:

14.00 Mūro Strėvininkų Oginskių rūmai (Strėvininkų Socialinės globos namų salė)

* M. K. Oginskio knygos „Atsiminimai“ t. I–IV ir kitų teminių leidinių pristatymas (kalbėjo Vytas Rutkauskas, Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius);

* Koncertas „Oginskių dinastijos muzika“.

Dalyvavo:

* Kompozitorius, pianistas Ivo Zaluskis;

* Instrumentinis trio „Trio da Vilna“ – *Andžejus Pileckis (spinetas), Žibutė Valkaitytė (fleita), Zbigniev Levicki (smuikas)*;

* M. K. Oginskio jubiliejinės programos organizato-

rių, Kaišiadorių krašto Oginskių paveldo puoselėtojų ir žiniasklaidos darbuotojų pokalbis prie apskritojo stalo.

SPALIO 6 D. Programos pristatymas Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje (Arsenalų g. 3A.)

11.00 Programos dalyvių pažintinė kelionė Oginskių kultūros paveldo pėdsakais Vilniuje (*vadovas Andžejus Pileckis*).

18.00 M. K. Oginskio knygos „Atsiminimai“ t. I–IV ir kitų teminių leidinių sutiktuvės (*dalyvavo M. K. Oginskio „Atsiminimų“ leidybos vadovė Danutė Mukienė, vertėjas Virginijus Baranauskas, Ivo Zaluskis, Vytas Rutkauskas ir kt.*).

* Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos atstovo sveikinimo žodis.

18.30 koncertas „Oginskių dinastijos muzika“.

18.31 Dalyvavo:

* Mykolo Kleopo Oginskio provaikaitis kompozitorius, pianistas **Ivo Zaluskis** (Didžioji Britanija);

* Instrumentinis trio „Vytoki“ (Minskas) – *Aleksejus Frolovas (fagotas), Sergejus Machovas (fleita), Irina Avdejeva (fortepijonas)*;

* Respublikinių konkursų laureatė, solistė Aušra Liutkutė (sopranas), koncertmeisterė Birutė Asevičiūtė (fortepijonas). *Skambėjo M. K. Oginskio romansai*;

* Bialystoko muzikos mokyklos akordeonistų trio (*vadovas prof. Bogdanas Obrickis*);

* Styginių orkestras „Camerata Klaipėda“ (*vadovas Vilhelmas Čepinskis*);

* Baltarusijos visuomeninės organizacijos „Historika“ atlikėjų grupė (*vadovas Dmitrijus Rogačiovas*). *Skambėjo fragmentai iš programos „Pokylis pas M. K. Oginskį“*.

19.00 Lietuvos Bajorų karališkosios sąjungos vadovo Jono Ragausko sveikinimo kalba.

SPALIO 7 D. 9.00 Dalykinis pasitarimas Lietuvos Nacionalinėje UNESCO komisijoje:

„Dėl principų ir pagrindinių gairių formuojant M. K. Oginskio 250-ųjų gimimo metinių įprasminimo programą 2011–2015 m.“ (*renginį kordinavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Dirmaitė, Šv. Jonų g. 11*).

11.00 Susitikimas su informacinės sklaidos darbuotojais.

17.00 Lietuvos delegacijos išvykimas į Gardiną.

SPALIO 8 D. Programos „Mykolo Klepo Oginskio polonezų kelias 2010“ pristatymas

Gardine, Valstybiniame istorijos-archeologijos muziejuje. (Naujosios pilies rūmai, Pilies g. 20).

9.00 VI tarptautinės mokslinės konferencijos „Ku-

nigaikščių Oginskių politinės, kultūrinės veiklos pėdsakais“
II dalies dalyvių registracija.

10.00 Konferencijos atidarymas. M. K. Oginskio knygos „Atsiminimai“ t. I–IV **leidybės lietuvių kalba pristatymas (kalbėjo Vytautas Rutkauskas).**

Konferencijos priešpietinė sesija. (Moderatorė dr. Svetlana Valentinovna Morozova, Gardino Jano Kupalos valstybinio universiteto Baltarusijos istorijos katedros vedėja).

Pranešėjai:

* Mag. Liudmila Fiodorovna Rohač (Gardino Jano Kupalos valstybinis universitetas). „Oginskių giminė fundacijų ir mecenatystės kontekste“;

* Dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Lietuvos istorijos institutas). „Mykolas Kleopas Oginskis 1793 m. Gardino Seime. Politinio pasirinkimo problema“;

* Dr. Sviatlana Nemohaj (Baltarusijos valstybinė muzikos akademija). „Zalesės rankraštinė natų kolekcija Krokuvoje“;

* Doc. Irina Fiodorovna Kiturko (Gardino Valstybinis J. Kupalos universitetas). „Oginskio nurodymai dėl muitinių padėties gerinimo“ .

12.00–12.30 Kavos pertrauka

12.30 Konferencijos popietinė sesija. (Moderatorė **dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė**).

Pranešėjai:

* Dr. Svetlana Valentinovna Morozova (Gardino Valstybinis J. Kupalos universitetas). „Myko-

(Nukelta į 18 p.)



Nuotraukose – 2010 m. spalio 6 d. LDM Taikomosios dailės muziejuje vykusio kultūros vakaro, skirto M. K. Oginskio 245-osioms gimimo metinėms, akimirkos.

Nuo viršaus:

* Kalba Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis;

* Groja Ivo Zaluskis;

* Kultūros vakaro dalyviai.

Vyto Rutkausko nuotraukos



Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) portretas. Dailininkas Aleksandras Liudvikas Molinari (Aleksander Ludwik Molinari, 1805–1868). Popierius, pastelė, akvarelė, 20,2 x 16,4. Kūriny saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje

(Atkelta iš 17 p.)

las Kleopas šiuolaikinėje baltarusių istoriografijoje“;

* Dr. Daiva Narbutienė (Lietuvos Mokslų akademijos bibliotekos Retų spaudinių skyrius). „Lietuvos Mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos oginskiana“;

* Asp. Sergejus Pavlovičius Morozovas (Gardino Valstybinis J. Kupalos universitetas). „Mykolo Kleopo Oginskio Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės atkūrimo projektas“;

15.00 Susitikimas su informacinės sklaidos darbuotojais. Spaudos konferencija.

17.00 Koncertinę programą „Oginskių dinastijos muzika“ pristatė:

* Mykolo Kleopo Oginskio provaikaitis kompozitorius, pianistas Ivo Zaluskis (Didžioji Britanija);

* Lietuvos Respublikinių konkursų laureatė, solistė Aušra Liutkutė (sopranas), koncertmeisterė

* Birutė Asevičiūtė (fortepijonas) – Skambėjo M. K. Oginskio romansai;

* Maladečinos Mykolo Kleopo Oginskio vardo valstybinės muzikos mokyklos instrumentinis oktetas (vadovas Aleksandras Borovikas);

* Jaunimo visuomeninio susivienijimo „Historika“ atli-

kėjų grupė (vadovas Dmitrijus Rogačiovas) – skambėjo „Pokylio pas M. K. Oginskį“ istorinė rekonstrukcija.

SPALIO 9 D. 8.00 Išvykimas iš Gardino į Minską

Spalio 9 d. **Programos pristatymas Minske, Baltarusijos Valstybiniame teatro ir muzikos kultūros muziejuje** (renginį koordinavo muziejaus direktorė Zinaida Leontjevna Kučer).

14.00 Dalykinis projekto partnerių pokalbis „Dėl principų ir pagrindinių gairių formuojant tarptautinę M. K. Oginskio 250-ųjų gimimo metinių įprasminimo programą 2011–2015 metų laikotarpiui“.

15.30 Susitikimas su informacinės sklaidos darbuotojais.

17.00 Koncertas „Oginskių dinastijos muzika“. Dalyvavo:

* M. K. Oginskio provaikaitis kompozitorius, pianistas Ivo Zaluskis (Didžioji Britanija);

* Lietuvos Respublikinių konkursų laureatė, solistė Aušra Liutkutė (sopranas), koncertmeisterė Birutė Asevičiūtė (fortepijonas). Skambėjo Mykolo Kleopo Oginskio romansai;

* Instrumentinis trio „Vytoki“ (Minskas): *Aleksejus Frolovas (fagotas)*, *Sergejus Machovas (fleita)*, *Irina Avdejeva (fortepijonas)*;

* Jaunimo visuomeninio susivienijimo „Historika“ atlikėjų grupė (vadovas Dmitrijus Rogačiovas). „Pokylio pas M. K. Oginskį“ istorinė rekonstrukcija.

SPALIO 10 D. 8.00 Išvykimas iš Minsko į Maladečiną.

11.00 Susitikimai Maladečinoje. (Renginius koordinavo Maladečinos M. K. Oginskio muzikos mokyklos direktorius **Grigorijus Semionovičius Soroka**).

* Gėlių padėjimas prie Mykolo Kleopo Oginskio paminklo muzikos mokyklos parteryje.

* Pokalbis su Maladečinos M. K. Oginskio muzikos mokyklos, Maladečinos miesto, Smurgainių rajono vadovais, Oginskių kultūros paveldo puoselėtojais dėl bendradarbiavimo galimybių formuojant M. K. Oginskio 250-ųjų gimimo metinių įprasminimo 2011–2015 metų programą“.

* Spaudos konferencija.

15.00 Susitikimas su Oginskių kultūros paveldo puoselėtojais M. K. Oginskio rezidencijoje Zalesėje. (Renginį koordinavo **Sergejus Verameičikas**, M. K. Oginskio muziejaus mokslinis bendradarbis).

16.00 Lietuvos delegacijos išvykimas į Vilnių.

Programos koordinatorius
Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus
direktorius Vytas Rutkauskas



Mykolo Kleopo Oginskio portretas. 1805–1806. Dail. Fransua Ksavjė Fabras. Drobė, aliejus, 113 x 85 Lietuvos dailės muziejus

MYKOLAS KLEOPAS OGINSKIS

Kunigaikštis. Gimė 1765 m. šeimos dvare Guzove (Lenkija), netoli Varšuvos. Jis – žinomas XVIII a. pab. – XIX a. pr. kompozitorius, valstybės veikėjas, diplomatas, kariškis, Lenkijos ambasadorius Hagoje, Kosciuškos sukilimo dalyvis. Kovojo prieš Jekaterinos II politiką po Žečpospolitos padalijimo, diplomatinėmis priemonėmis siekė Lietuvos-Lenkijos Didžiosios Kunigaikštystės atkūrimo.

M. K. Oginskis – muzikas mėgėjas. XIX a. pirmame dešimtmetyje jo fortepijoninės muzikos kūriniai buvo geriausiai perkami Europoje. Kūriniai labai melodingi, juos nesunku groti, tad juos skambinti galėdavo išmokti kiekvienas: pradedant nuo jaunų, muzikos besimokančių merginų ir baigiant profesionalais muzikais, kurie M. K. Oginskio kūrinius dažnai peraranžuodavo, pritaikydavo kameriniams ansambliams ir dvarų orkestrams.

M. K. Oginskis laikomas fortepijoninių polonezų ir mazurkų, skirtų koncertams, o ne šokiams, pradininku. Vėliau šio pobūdžio muzikinius kūrinius išstobulino F. Šopenas.

Iš 24 mūsų laikus pasiekusių M. K. Oginskio polonezų plačiausiai žinomas ir labiausiai Lietuvoje, slavų žemėse mėgstamas „Atsiveikinimas su tėvyne“.

1826–1827 m. prancūzų kalba Paryžiuje išleisti M. K. Oginskio „Atsiminimai“ (4 tomai) 2006 m. Regionų kultūrinių iniciatyvų centro iniciatyva pradėti versti į lietuvių kalbą (vertėjas Virginijus Baranauskas). 2007–2010 m. „Atsiminimai“ (4 tomai) išleisti lietuvių kalba.



Ivo Zaluskis. Vyto Rutkausko nuotrauka

IVO ZALUSKIS

Pianistas, kompozitorius, rašytojas, Mykolo Kleopo Oginskio vyriausiosios dukters Amelijos ir Karolio Teofilio Zaluskio trečios kartos provaikaitis. Gimė 1939 m. Krokuvoje. 1946 m. kaip pabėgėlis atvyko gyventi į Didžiąją Britaniją. Mokėsi Benediktinų kolegijoje, Karališkojoje muzikos akademijoje, Šv. Marijos kolegijoje Tvichenhamene, netoli Londono. Ilgą laiką dėstė muziką. Nuolat domėjosi įvairia muzika, taip pat ir klasikinės, roko muzikos simbioze. Sukūrė keletą miuziklų jaunimui, roko operų, roko simfonijų, „Iškilingas mišias“ (*Missa Solemnis*) solistams, chorui, roko grupei ir orkestrui. 1960–1970 m. grojo Londono lenkų įsteigtoje roko grupėje. 1989 m. atsisakė dėstytojo darbo, vėl pradėjo sistemingai muzikuoti ir kartu su savo dabar jau velione žmona Pamela pasišventė muzikos tyrinėjimams.

Parašė 10 knygų apie muziką ir jos kūrėjus. Tarp jo knygų yra ir biografinių leidinių apie Mocartą, Šopeną, Listą, Černy.

1994–2007 m. I. Zaluskis koncertavo daugelyje Europos valstybių. Savo koncertinėms programoms jis dažniausiai parenka Oginskių dinastijos atstovų sukurtą muziką ir taip klausytojams pristato Mykolo Kleopo Oginskio ir jo palikuonių kūrybinį palikimą. Nuo 1996 m. leidžia kompaktinius diskus iš ciklo „Oginskių dinastijos muzika“. Ivo Zaluskio angliškai parašytas leidinys „Oginskių genas“ išverstas į rusų kalbą ir 2006 m. išleistas Minske (Baltarusija). 2007 m. Klaipėdoje knyga išleista lietuvių kalba.



Pilsrundalė (Rundalės pils)

KAIMYNNINĖJE LATVIJOJE

RUNDALE – SIGULDA – CESIS – RYGA

GRETA TAUTAVIČIŪTĖ

Nuotraukos autorės

2010-ųjų vasarą nutarėme pasižvalgyti pas mūsų kaimynus – Latvijoje. Į kelionę išsiruošėme kartu su tėvais ir jų draugais. Pirmasis mūsų aplankytas objektas – Pilsrundalė. Miestelis nedidelis, užtat pils (rūmai) – įspūdingi. Šie rūmai yra vadinami Baltijos Versaliu. Juose jau daug metų veikia muziejus. Rūmų sodas ir parkas yra didžiausi baroko ir rokoko laikotarpio kultūros paveldo objektai Latvijoje. Jie restauruojami pagal išlikusius ir atkuriamus projektuotojų brėžinius.

Iš Rundalės pasukome į Siguldos miestą. Čia užsibuvome ilgėliau. Šis miestas viena iš turistų



Gauja ir jos apylinkės nuo Turaidos pilies



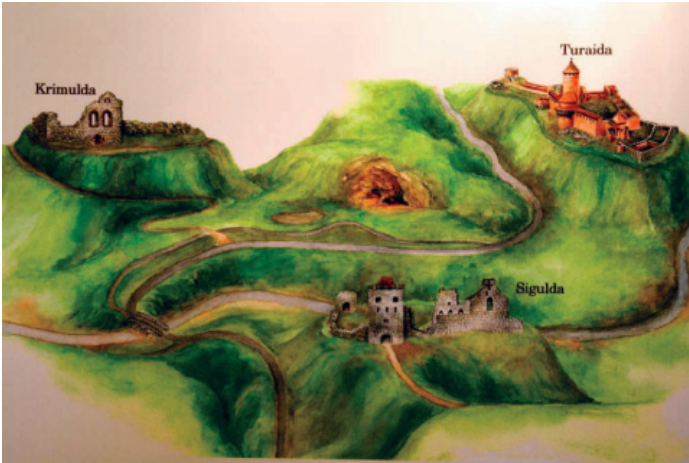
Viena iš restauruotų ir prabanga žavinčių Rundalės pilies, kuriame veikia muziejus, salių



Pilsrundalė (Rundalės pils)



Gaujos upė
Siguldos apylinkėse



Siguldos pilis

labiausiai pamėgtų vietų Latvijoje. Čia galima pasigrožėti Gaujos upe, nuostabiomis jo apylinkėmis, įspūdingais vaizdais, kurie atsiveria nuo Turaidos pilies. Mieste yra daug istorijos ir kultūros paminklų. Labai nustebino tai, kad čia, viename mieste, turėjome galimybę pamatyti ir aplankyti net tris pilies; neteko girdėti, kad kas nors panašaus

(Nukelta į 24 p.)



Turaidas pilies bokštas



Turaidas viduramžių pilis (pradėta statyti XIII a. pr.)



Turaidas viduramžņu pils. Pastatyta XII a. sākumā (1214. g.) pēc Rīgas bīskapa Alberta uzdevumiem. Statīta līdz XVI gs. Pils teritorijā 1988. g. Siguldas reģionālā muzeja bāzē izveidots Turaidas muzejs-rezervāts

SIGULDOS PILYS

Gretas TAUTAVIČIŪTĒS attēlojums



Siguldas viduramžņu pils. Sākta statīt 1207. gadā



Krimuldos viduramžių pils. Rygas arhivskupų tarybos (domkapitulos) reikmėms pastatyta sutvirtinta mūrinė pils. Rašytiniuose šaltiniuose ji pradėta minėti 1312 metais

VIDURAMŽIAI PRIE GAUJOS

Gretos TAUTAVIČIŪTĖS nuotraukos



Naujoji Siguldos pils. Pastatyta 1878–1881 metais



Siguldos viduramžių pils. Pradėta statyti 1207 metais



Gaujos senvagė. Vaizdas nuo Turaidas pilies



Gūtmanio uola Gaujas senvagės slēnio dešiniajame krante, netoli nuo Turaīdas. Tai aukščiausia Latvijoje ir didžiausia Baltijos šalyse ola

GŪTMANIO UOLA



1982 m. Siguldoje, Dainų kalvoje, pastatyta skulptoriaus Indulio Rankos skulptūra „Vēļu akmens“ (Vēlių akmuo)

(Atkelta iš 20 p.)

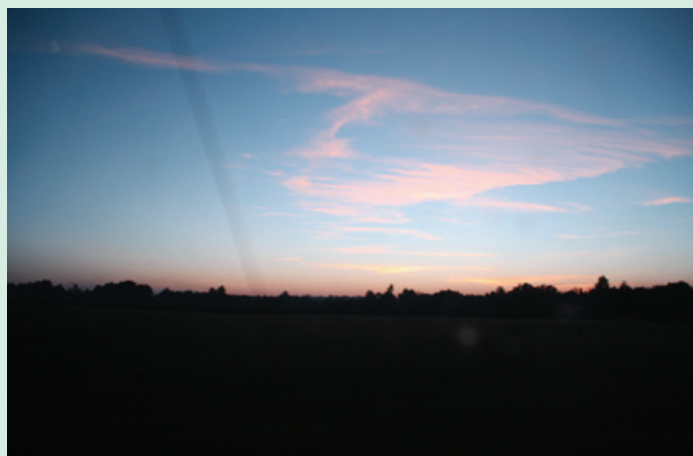
būtų Lietuvoje. Nepraleidome progos pasilinksmin-
ti Siguldos pramogų parke. Čia, spiginant saulei,
turėjome galimybę vasaros rogučių trasoje nusileisti
rogutėmis ir pajusti, ką reiškia ekstremali situacija.

Siguldoje pamatėme ir didžiausią Latvijoje uo-

(Nukelta į 26 p.)



Iš kairės: Gūtmanio uola ir Erelio skardis



Vasaros vakaras Latvijoje



Cesio apylinkės. Erelis skardis



SIGULDOS PRAMOGŲ PARKE

Gretos TAUTAVIČIŪTĒS nuotraukos



LATVIJOS SOSTINĒ RYGA

Gretos TAUTAVIČIŪTĒS nuotraukos





RYGA IR JOS VANDENYS

Gretos
TAUTAVIČIŪTĒS
nuotraukos





(Atkelta iš 24 p.)

lą, kurios tūris 500 m³, aukštis – 10 m, plotis – 12 m, ilgis – 18,8 m. Savo dydžiu ji stebina kiekvieną; net sunku patikėti, kad visa tai netoli Lietuvos. Tai Gutmano ola. Seniau toje oloje tekantis šaltinis laikytas šventu ir buvo tikima, kad jis turi gydomųjų galių. Ola pavadinta čia gyvenusio ir žmones gydžiusio žmogaus vardu.

Latvijoje sutiktų kitų Lietuvos turistų paskatinti aplankėme ir Cesio miestą. Čia likome sužavėti vienu iš aukščiausių Latvijos skardžių – Erelio uola.

Kelionės pabaigai pasilikome Latvijos sostinę Rygą. Jos senamiestis, kaip ir Vilniaus, UNESCO yra įtraukęs pasaulio paveldo sąrašus. Miestas garsėja gausia ir įspūdinga Art Nouveau (Jugendstil) stiliaus architektūra. Rygos senamiestyje stovinčius šio stiliaus pastatus galima lyginti su architektūros šedevrais, esančiais Vienoje, Sankt Peterburge, Barselonoje. Sužavėjo visas Rygos senamiestis. Jis didelis ir gerai išsilaikęs, turi savo aurą. Ryga – vienas iš gražiausių mano matytų miestų. Tikiuosi dar ne kartą čia sugrįžti ir susipažinti su šiuo miestu geriau.

RYGA – SPALVŲ IR DVIRAČIŲ MIESTAS

Gretos TAUTAVIČIŪTĖS nuotraukos



BABULIS

RAMONĀTĒ DANUTĒ
PORTĒGRAPĒJĒS AUTUORĒS

Papoušem smēlgas
žemougiu karuolēs
ēr lieksem nomēj.
Parnešem ēr padiesem
mamunelēs truobuo –
lai valga, stēprēnas,
gal nodžiogs, sopras,
kēik mes anou mīlam..

Vo paskiau...
Atēdarē duris i kamara,
atrasem kastēnē baltiausē
pēlnus bliūdus.
Tuo kastēnē
net ēr sunkiausi meta
neliub prītrūks
unt mamunelēs stala,
kap ēr kanapiu droskas,
rēibē rūgšta pēina
ēr bulviu neloptū,
karštū, kū tik nu pečiaus...

Vēs sogrīžto ēr sogrīžto
i tou vaikīstēs laika,
i paopius rasuotus
rītmetius onkstīvus,
ka kels nu gelžkelē lig

mamunelēs truobuos
tuom žemougiem
mums vasara kvepiejē.

Tik tumet mes tuo žuodē
mamunelē
nebovuo ni gērdiejē.
Mums mammas mama
bova b a b u l i s;
atejē ēr išejē anou tēp
vadēnuom –
vēs babulis ēr babulis...

Geroms kap dabā atmēno,
Tuoks keists, neīprasts,
ēr niekor nematīts mums.
Ni alasa, ni ašaru –
vēn tīli, aiški kalba...
Sosiedi vakarās pri pečiaus,
klausās, kāp verp ratielis,
kou tīlē babulis rokou
ēr tau atruoda,
ka nieka daugiau nier
ēr nerēk...

Ka privažiuojo Žalgērius,
žvalgaus vēs, ēiškau,
kelālē, vēiškelē ēr
žemougiem nosieta taka.
Žvalgaus ēr nerondo –
ni taka, ni truobalēs...
Vo mamunelē – Muosiedie,
tēn pat, kor ēr papunis,
pakalnie, pri koplīčēs...



Muosiedē kapū koplīčē



Muosiedē miestalē Kapū gatvė



Muosiedē šv. arkangela Mikuola bažničė



JŪRA

RAMONĀTĒ DANUTĒ
BAGDUONA STEPUONA POTRTĒGRAPĒJĒS

Kartās atruoda, ka aš biego nu
tavēs,
dédēlies, galingas ēr šaltuos.
Biego, ēr sogrīžto –
vēs ateino ēr ateino pasēsveikintē...
Ēr ištrīkšt ašaras,
ēr smēltis bērst par pērštus,
ēr gēlda kuoju sānarius
tava vondou...



KUPLĖS- VERINGOS PILIAKALNIS

JUOZAS MICKEVIČIUS

„Vilkų Lauko kaime (Spraudaičių k., Pajūrio sen., Šilalės r.), buvusio Vainuto valsčiaus Graižausko sklype, kairiajame Jūros krante yra du piliakalniai. Didesnysis – Kuplė (dar žinomas Vilkų lauko piliakalnio vardu), mažesnis – Veringa, pastaraisiais metais daugiau žinomas kaip Spraudaičių piliakalnis. (Šie du piliakalniai seniau sudarė vieną gynybinį kompleksą - red. p.).

Graži ir didinga Kuplė. Tai apie 28 m virš Jūros iškilusi kalva. Status jos vakarinis šlaitas nusileidžia į Jūrą, o iš rytų ir pietų Kuplę supa nedidelė klampi, šaltiniuota pelkė. Į piliakalnio šiaurės vakarų kampą remiasi ilgas, siauras ožnugaris, tarsi koks pylimas, nutšęs Jūros krantu. Piliakalnio pašlaitėje jį perkerta pla-

tus ir gilus griovys. Kitas gilus griovys atkerta pietinį kalvos smaigalį.

Kalvos viršuje yra beveik pusės hektarų dydžio aikštelė, kurios galuose yra buvę pylimai. Aikštė buvo kelis dešimtmečius ariama, tad pylimai išsiskleidę. Šiandien vos įmanoma juos išsiskirti žemės paviršiuje.

Tai vienas didžiausių piliakalnių Jūros pakrantėje. Žmonės pasakoja, kad jo viršūnėje buvusi skylė – anga į paslaptinius požemius. Norėdami apšviesti požemius, kartais žmonės į ją mėtydavę degančių šiaudų gniūžtes. Šiaudai užgesdavę, dugno nepasiekę, o įmesti akmenukai nuriedėdavę tarsi laiptais, skambėdami. Tik neseniai, gal prieš keliolika metų, skylę rąstais užgrindę ir užvertę žemėmis, kad gyvuliai neįkristų.

Tokius pačius pasakojimus apie šį piliakalnį dar 1904 m. yra užrašęs čia lankęsis lenkų archeologas L. Kšivickis. Jam tada piliakalnio savininkas senukas Raštutis papasakojo, kad skylė į požemius dar buvusi jo vaikystės metais, t. y. XIX a. I pusėje.

Daug pasakojama apie urvą su mūro sienomis. Atseit, gabalai nuvirtusios mūro sienos buvę matomi į upę išgriuvusiame šlaite. L. Kšivickis pakasinėjęs įsitikino, kad tai ne mūras, o tik jį labai primenantys konglomerato sluoksniai. Jokių urvo liekanų jis čia nerado.

Pasakojimais apie požemius susivilioję apylinkės mokyklų mokytojai kartu su mokiniais prieš 20–30 metų (apie 1920-uosius metus) kelis kartus bandė kasinėti kalno viršuje esančią aikštę ir surasti pasakojimuose minimą angą. Kasinėtojai pasakoja, kad kai kur pus-



Veringos (Spraudaičių piliakalnis).
Nuotrauka iš Juozo Mickevičiaus archyvo

metro gylyje jie rasdavę tik sukryžiuotus apdegusius ažuolinius geležėlius ir kai kuriuos kirtus daiktus.

Nėra abejonės, kad šioje aukštoje stačiais šlaitais, sunkiai prieinamoje kalvoje prieš 600 metų stovėjo medinė žemaičių pilis. Čia, kalvos viršuje, pylimais ir medinėmis sienomis apsuptoje aikštėje, buvo mediniai pastatai, kuriuose gyveno pilies įgula, nuo užpuolikų buvo saugojamas gyventojų turtas. Tų pastatų likučius mokiniai kasinėdami ir aptikdavo.

Už puskilometro į šiaurę nuo Kuplės esąs Veringa piliakalnis mažiau žinomas. Jis įrengtas aukštame Jūros kranto kyšulyje, kurį juosia Bario upelis. Tik iš šiaurės pusės kyšulį atkerta du tiesūs, apie 60 m ilgio grioviai ir iki 1,5 m aukščio pylimai. Už pylimų lieka sunkiai priinama apie 16 arų dydžio piliakalnio aikštelė.

Piliakalnis primena trumpą laiką naudotus įtvirtinimus.

Kuplės ir Veringos vardų kilmė ir reikšmė nėra neišaiškinta. Nežinoma ir kiek seni šie vardai. Nėra aptikta, kad kryžiuočiai tas pilis būtų tokiais vardais vadinę. Lietuvoje piliakalniai dažniausiai buvo ir yra vadinami tų kaimų, kurių teritorijoje jie yra, vardais, ne išimtis ir kiti Jūros pakrančių piliakalniai: Kvėdarnos-Padievaičio, Kuniškių-Lileikėnų, Pakisio, Dapkiškių (Šilalės r.), Matiškių ir Dapkiškių (Tauragės r.), Greižėnų-Oplankių.

Iš Jūros pakrantėse išlikusių piliakalnių (buvusių pilių) kartu su Medvėgaliu ir Gegužės pilimis kryžiuočių metraštininkai mini tik 1329 m. žygio į žemaičius metu sunaikintą Kvėdarnos pilį.

Kuplė, sprendžiant iš jos dydžio ir buvusių įtvirtinimų, kaip ir Kvėdarnos pilis, turėjo būti naudojama kovų su kryžiuočiais metu XIII a. II p. – XIV amžiais. Tačiau kada iš tiesų įrengti šie pi-



Skulptūra „Atjauta“ Pajūrio miestelio priegose. Skulptorius Julijonas Vertulis



Jūros upė prie Pajūrio

liakalniai, kada buvo ant jų pastatytos pilys ir kada jos apleistos ar sunaikintos, galima bus pasakyti tik atlikus archeologinius kasinėjimus. Tuo tarpu šiuos gražius ir didingus senovės paminklus būtina saugoti nuo naikintojų – savavališkų smalsuolių kasinėjimų.¹

Kuplės-Veringos vardo kilmė. Senovėje, tose vietose, kur dabar yra Kuplės-Veringos piliakalnis, buvo du dideli dvarai. Tų dvarų valdytojai turėję po vieną dukterį. Po kurio laiko tie dvarai nugrimzdę į žemę, o tose vietose atsiradę kalnai. Vėliau žmonės matydavę tas dukteris išbėgančias ant kalno viršaus ir girdėdavę vieną antrai saktant: „Kuplė, Kuplaite“, o antra atsakydavusi: „Veringa, Veringaite.“ Nuo to

laiko žmonės kalną, iš kurio išbėgdavusi Kuplė, pradėję vadinti Kuplė, o tą, iš kurio išbėgdavo Veringa, – Veringa.

Dabar niekas nebemato išeinančių nei Kuplės, nei Veringos. Piliakalnyje, kuriame anksčiau buvę urvai į požemį, jų net pėdsakų nelikę – urvai žolė ir medžiais užaugę. Seniau, kai mesdavę į urvą akmenį, nuskambėdavę požemyje.

Papasakojo 70 metų amžiaus P. Piežaitė, gyvenusi Paežerio dvare (Šilalės vlsč.). 1939 m. balandžio 18 d. užrašė Šilalės progimnazijos II klasės mokinė Vanda Šimkevičiūtė, gyvenusi Paežerio dvare.

¹ A. Tautavičius, „Kuplė ir Veringa“, *Mokslas ir gyvenimas*, 1967 m. rugsėjis, p. 36.



RODOU

BAGDUONA STEPUONA PORTĒGRAPĒJĒS

